

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Algoritmit Maahanmuuttoviraston työkaluina

Antti Helin

14.11.2019

Algoritmit Maahanmuuttoviraston työkaluina - Salassapito 14.11.2019

Kaksi käytännön esimerkkiä algoritmeista

Roskien vieminen

1. Sataako ulkona vettä?
 - Jos sataa, pue kumisaappaat ja ota sateenvarjo
 - Jos ei sada, pue lenkkikossut
2. Ota avaimet taskuun
3. Ota roskapussi roska-astiasta
4. Avaa ulko-ovi ja sulje se perässä
5. Kävele roskakatokselle
6. Laita roskapussi oikeaan astiaan

Päätöksen tiedoksi lähettäminen

1. Onko asiassa tehty päätös?
 - Jos ei ole, pysähdy
2. Onko hakemus jätetty sähköisesti?
 - Jos on, lähetä päätös tiedoksi sähköisesti
 - Jos ei, lähetä päätös tiedoksi kirjeitse
3. Onko päätös myönteinen?
 - Jos on, käytä tavanomaista tiedoksiantoa
 - Jos ei ole, käytä todisteellista tiedoksiantoa

Algoritmit asiankäsittelyn työkaluina

- Ihmiskäsittelijät käyttävät algoritmeja jo nyt hakemusten käsittelyssä, niitä vain ei kutsuta algoritmeiksi.
- Algoritmit perustuvat ihmisten syöttämien tietojen tarkasteluun.
- Maahanmuuttovirasto käyttää hakemusten käsittelyyn UMA-tietojärjestelmää. Tässä tietojärjestelmässä näitä algoritmeja voidaan muuttaa tietokoneen ymmärtämään muotoon ja antaa järjestelmän tehtäväksi automaattisesti.
- Esimerkiksi hakemusten ohjaaminen eri asiantuntijoille käsiteltäväksi on perustunut jo vuosien ajan algoritmeihin.
- Algoritmit suunnittelevat ne, jotka ovat algoritmeiksi selitettävän prosessin asiantuntijoita.

Miten käytettävät tiedot tulevat Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmään?

- Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmä voi automaattisesti pyytää tietoja muiden viranomaisten tietojärjestelmistä. Tiedot tallennetaan Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmään, jotta Maahanmuuttoviraston käsittelijät sekä tulevaisuudessa algoritmit voivat käyttää näitä tietoja.
- Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmään voi tällä hetkellä pyytää ja tallentaa tietoja esimerkiksi
 - Väestötietojärjestelmästä
 - Oikeusrekisterikeskuksen sakko- ja rikosrekistereistä
 - Poliisiasian tietojärjestelmästä
 - Verohallinnon verotusjärjestelmästä
 - Kelan etuuskäsittely- ja toimeentulotukitietojärjestelmistä
- Lisäksi tietyt viranomaiset syöttävät tietoja suoraan Maahanmuuttoviraston järjestelmään, esimerkiksi TE-toimistot syöttävät työntekijän oleskeluluvan osapäätöksen tiedot.

Algoritmien suhde ihmisen tekemään harkintaan

- Maahanmuuttoviraston mallissa algoritmi ohjaa hakemuksen tai edellytyksen ihmisen harkittavaksi, jos
 - järjestelmässä ei ole riittävästi tietoa, jotta hakemus voitaisiin ratkaista algoritmin avulla, tai jos
 - järjestelmässä oleva tieto vastaa erikseen määritellyä ehtoa, että hakemus on ohjattava ihmisen harkittavaksi, tai jos
 - järjestelmässä olevat tiedot ovat ristiriitaisia keskenään.

Esimerkki: Julkisoikeudelliset maksuvelvoitteet (Kansalaistamisen edellytys, kansalaisuuslain 13 §, 1 mom. 4 kohta)

- Onko hakija alaikäinen? Jos on, edellytys täyttyy.
- Jos hakija on täysi-ikäinen, onko hakijalla Verohallinnon tietojärjestelmän mukaan verovelkaa? Jos on, edellytys siirtyy ihmisen tutkittavaksi.
- Jos hakijalla ei ole verovelkaa, onko hänellä Kelan tietojärjestelmän mukaan maksamattomia elatusapumaksuja? Jos on, edellytys siirtyy ihmisen tutkittavaksi.
- Jos hakijalla ei ole maksamattomia elatusapumaksuja, onko hänellä Kelan tietojärjestelmän mukaan maksamattomia perintämaksuja? Jos on, edellytys siirtyy ihmisen tutkittavaksi.
- Jos hakija on täysi-ikäinen, eikä hänellä ole verovelkaa, maksamattomia elatusapumaksuja, tai maksamattomia perintämaksuja, edellytys täyttyy.
- Jos ikää tai maksuja koskevia tietoja ei ole syötetty järjestelmään, edellytys siirtyy ihmisen tutkittavaksi.

**Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service**

Salassapito

Ulkomaalaisrekisterilaista julkisuuslakiin

Katariina Lehtola

14.11.2019

Algoritmit Maahanmuuttoviraston työkaluina - Salassapito 14.11.2019

Salassapito - julkisuus

- 1 § **Yleisöjulkisuus** – Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei niitä ole erikseen säädetty salassa pidettäväksi
- 11 § 1 mom. **Asianosaisjulkisuus** – Asianosaisella on oikeus saada asiaa viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.
 - 11 § 2 mom. **Asianosaisjulkisuuden rajoittaminen** - Myös asianosaiselta voidaan salata asiakirjoja
 - Keskeneräinen päätös
 - Perustelujen saattaminen asianosaisen tietoon voi loukata esim. lapsen etua
- 29 § **Viranomaisten välinen tiedonvaihto** – Salassapitosäännösten estämättä
 - Määritelty aina, mitä salassa pidettävää tietoa voi saada, ei kaikkea

Ulkomaalaisrekisterilain salassapitosäännös

- UlkRekl 11 § (26.4.2019/566)
- Ulkomaalaisrekisterin käyttötarkoituksen (2§) mukaisten tehtävien hoitamista varten saadut **tiedot ja asiakirjat** on pidettävä salassa,
 - jos niin **lailla säädetään tai lain nojalla määrätään** (jo nyt useita kohtia julkisuuslain 24 § 1 momentissa., PL 10 § mukainen yksityiselämän suoja, mm. terveystiedot, taloudelliset tiedot) taikka
 - jos **ei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei aiheuta vahinkoa tai haittaa**
 - Suomen kansainvälisille suhteille, kansainväliselle yhteistyölle taikka (julkisuuslain 24 § 1 mom. 2 kohta)
 - Esim. UNHCR:n asiakirjat kiintiövalinta-asioissa
 - hakijalle tai muulle asianosaiselle tai hänen läheiselleen. (julkisuuslain 24 § 1 mom. 24 kohta)

Muutokset julkisuuslain 24 § 1 momentin 5 kohtaan

- JulKL 24 § 1 mom. 5) poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen sekä vankeinhoitoviranomaisen taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia koskevia tietoja sisältävät asiakirjat, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden taikka rangaistuslaitoksen järjestyksen ylläpitämistä
 - 5) poliisin, rajavartiolaitoksen, Tullin, vankeinhoitoviranomaisen ja **Maahanmuuttoviraston taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia koskevia tietoja sisältävät asiakirjat**, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden, rangaistuslaitoksen järjestyksen ylläpitämistä taikka **Maahanmuuttoviraston ulkomaalaista koskevan selvityksen luotettavuutta**;
 - Laajennettu koskemaan myös Maahanmuuttoviraston asiakirjoja
 - julkisuusolettama (julkisia, jos tiedon antaminen ei vaaranna)

Julkisuuslain 24 § 1 momentin 24 kohta

- JulkL 24 § 1 mom. 24) asiakirjat, jotka koskevat pakolaista tai turvapaikan, oleskeluluvan tai viisumin hakijaa, *jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna* pakolaisen tai hakijan tai näiden läheisten turvallisuutta

Ehdotettu JulkL24 § 1 mom. 24)

- Maahanmuuttoviraston, poliisin, rajavartiolaitoksen, työntekijän ja yrittäjän oleskelulupahakemuksia käsittelevien valtion aluehallintoviranomaisten ja ulkoasiainhallinnon asiakirjat, jotka koskevat ulkomaalaisten maahantuloa ja maastalähtöä tai maassa oleskelua koskevien asioiden käsittelyä, päätöksentekoa ja valvontaa taikka Suomen kansalaisuuden saamista, säilyttämistä, menettämistä, kansalaisuudesta vapautumista tai kansalaisuusaseman määrittämistä, **jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei aiheuta vahinkoa tai haittaa** asianosaiselle tai hänen läheiselleen;
mutta
- näitä asioita koskevat hallintopäätökset ovat salassa pidettäviä kuitenkin vain, jos **ei ole ilmeistä**, että tiedon antaminen niistä **ei vaaranna** asianosaisen tai hänen läheisensä turvallisuutta

Muutoksia 24 kohtaan

- Salassapidon piiriin tulisi täydennyksiä, jotta yhdenvertainen säännös eri asiakastyypin välillä (päätökset: kansalaisuus, EU-kansalaiset, viranomaisaloitteiset asiat sekä uutena: laittomasti maassa oleskelevat)
 - Laittomasti maassa oleskeleva voi olla esimerkiksi henkilö, joka on luullut olevansa Suomen kansalainen, mutta ei ole enää tai ei koskaan ole ollutkaan
- Viranomaiselle toimitetut tiedot suojattaisiin edelleen korkeammalla suojakynnyksellä (haitta tai vahinko), vrt UlkRekL11 §
- Hallintopäätökset edelleen matalammalla kynnyksellä (turvallisuuden vaarantuminen) -> julkisen vallan käytön valvonta on edelleen mahdollista
- Viranomaispiiri rajoitettu, aiemmin koski kaikkien viranomaisten asiakirjoja
 - Asiakirjat kuitenkin salassa pidettäviä myös silloin, kun siirtyvät muulle viranomaiselle
- Salassapito-olettama (pidetään salassa, jollei ole ilmeistä ettei aiheuta vahinkoa tai vaaranna turvallisuutta)

Uusi julkisuuslain 24 § 1 momentin 31 c kohta

- 31 c) asiakirjat, jotka koskevat Suomessa oleskelevaa ulkomaalaista, jos on **perusteltu syy epäillä, että tiedon antaminen niistä vaarantaa** asianosaisen tai hänen läheisensä **turvallisuuden**
 - Koskee kaikkien viranomaisten asiakirjoja, myös niitä, jotka eivät koske asioiden käsittelyä, päätöksentekoa tai valvontaa
Esimerkiksi vastaanottopalveluja koskevat asiakirjat
 - Ei väliä onko laillisesti vai laittomasti maassa
Myös esimerkiksi kielteisen tp-päätöksen jälkeen maahan luvattomasti jääneet
 - Julkisuusolettama, asiakirjat salaisia vain, jos viranomaisella on perusteltu syy epäillä henkilön tai hänen läheistensä turvallisuuden vaarantuvan tiedon luovuttamisen vuoksi
Maahanmuuttovirastolla harvoin tiedossa seikkoja, jotka muodostaisivat ehdotuksessa tarkoitetun perustellun syyn. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa esimerkiksi kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneen, mutta Suomeen todennäköisesti jääneen henkilön muut kuin 24 kohdan kattamat viranomaisen asiakirjat tulevat julkisiksi. Kohta kuitenkin mahdollistaa salassapidon, jos perusteltu syy on viranomaisen tiedossa.
 - Säännös vastaa nykyistä 24 kohtaa siten, että viranomaispiiriä ei ole rajattu, mutta salassapidon kynnystä on nostettu (salassapito-olettama > julkisuusolettama) koska henkilöpiiri on laajentunut

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Kiitos

Migri.fi

@Maahanmuuttovir

Algoritmit Maahanmuuttoviraston työkaluina - Salassapito 14.11.2019